VEZİR FAZIL MUSTAFA PAŞA'YA GÖNDERİLEN MEKTUP

NİYÂZÎ-İ MISRÎ

KADDESE'LLÂHÜ SIRRAHU'L AZÎZ



Hazırlayan
İhramcızâde
Hacı İsmail Hakkı
ALTUNTAŞ

İSBN:
ismailhakkialtuntas@gmail.com
http://ismailhakkialtuntas.com

Dizgi : **H. İsmail Hakkı Altuntaş**
Kapak :
Baskı- Cilt :

VEZİR FAZIL MUSTAFA PAŞAYA BELGRAD SEFERİ'NDE İKEN GÖNDERDİĞİ MEKTUP [1]

بسم الله الرحمن الرحيم

وَيَوْمَ يُحْشَرُ اَعْدَاءُ اللهِ اِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ حَتَّى اِذَا مَاجَاؤُهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ (71a)
وَاَبْصَارُهُمْ وَجُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ وَقَالُوا لِجُلُودِهِمْ لِمَ شَهِدْتُمْ عَلَيْنَا قَالُوا اَنْطَقَنَا اللهُ الَّذِى اَنْطَقَ كُلَّ
شَىْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَتِرُونَ اَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا اَبْصَارُكُمْ وَلَا
جُلُودُكُمْ وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ اَنَّ اللهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ وَذَلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِى ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ اَرْدَيكُمْ فَاَصْبَحْتُمْ
مِنَ الْخَاسِرِينَ [2]

Anka isimli kitapta

فتنطق الجوارح لبعض العارفين و تبدوا الفضايح لاهل التلوين و المصالح لاهل التمكين فيه تبدل
سيآتهم حسنات و كرماتهم آيات

Fî Sihâh-il Mesâbih isimli kitapta buyruldu ki;

القرآن شافع و مشفع و ما حل مصدق [3]

Allah Teâlâ وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ اِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا [4]

Her bir şeyin kendine münasip bir lisânı vardır. O lisân ile Allah

---

[1] Niyazi-i Mısrînin Vezir Mustafa Paşa'ya mektub, T816 NİY 1183 H Belediye Yazmaları - Depo BEL_Yz_K.000502/06

[2] ***"O gün Allah'ın düşmanları cehennem ateşine sürülmek üzere hep bir araya toplanırlar. Nihayet oraya geldikleri zaman kulakları, gözleri ve derileri, işledikleri şeye karşı onların aleyhine şahitlik edecektir. Derilerine: Niçin aleyhimize şahitlik ettiniz? derler. Onlar da: Her şeyi konuşturan Allah, bizi de konuşturdu. İlk defa sizi o yaratmıştır. Yine O'na döndürülüyorsunuz, derler. Siz ne kulaklarınızın, ne gözlerinizin, ne de derilerinizin aleyhinize şahitlik etmesinden sakınmıyordunuz, yaptıklarınızdan çoğunu Allah'ın bilmeyeceğini sanıyordunuz. İşte rabbınıza beslediğiniz o zannınız sizi helâke sürükledi de hüsrana düşenlerden oldunuz"*** Fussilet, 19-23

[3] ***"Kur'ân-ı Kerim şefaatçi ve şifâ vericidir. Şefaati kabul ve şikâyeti tasdik olunur"***

[4] ***"O'nu hamd ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur; fakat siz onların tesbihlerini anlamazsınız. Doğrusu O Halim olandır, Bağışlayan'dır."*** İsrâ, 44

sübhânehû Teâlâ'yı zikreder. Câferi Sâdık aleyhisselâm buyurmuştur ki, ***"Kur'ân-ı Kerim fasih lisan ile söyler. Kiminin lehine, kiminin aleyhine.***

(71b)

Esmâ-i Kur'ân-ı Kerim'i bilen, Kur'ân-ı Kerim'in sözünü bilir" demiştir.

Kur'ân-ı Âzîm'in cildi (derisi) lafızları, eti manası, yağı da kalanları ve iliği de esrârıdır. Tarihi kimin üzerine gelirse şehâdeti onun üzerinedir. Ya lehine ya da aleyhine olur. Çünkü tarih esmâ lisânıdır. [5]

Mâide 64. Ayetinde كُلَّمَا اَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ اَطْفَاَهَا اللّٰهُ وَيَسْعَوْنَ فِى الْاَرْضِ فَسَادًا [6]

=2287 قين اتام =2287 [7]

Dördüncü olalı kaynatam geleli. Dünkü hırsızlıkta bu kadar idi. Bu gün seksensekiz dir. Diğer bir vecihle وَيَسْعَوْنَ فِى الْاَرْضِ فَسَادًا harflerin zat isimlri ile 2287 dir. Kaynatam müfsid geleli dünkü hırsızlıkta yoktur idi. وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ [8] yani halife, hakîki müfsidleri sevmez. Hangi vali müfsidleri severse, hakiki halife değildir, şeytandır. الحاصل =1290 Kayınatam gizlice hırsızlığa geleli bu kadar gönder.

Şuhur [9] hesabınca 51 eder. Sene hesabınca 4 sene 2 ay eder. Dört sene iki aydan biri bu şehirde ne kadar fesat oldu ise hepsini benim kayınatam etti. Elinde padişah fermanı var. Paşalardan, agvattan,[10] asker ve reâyadan hangi birisine bir şey teklif etse o da muhalefet etse, onu ya öldürür, ya azlettirir veya sürdürür. Padişah fermanı kuvvetindedir. O vermiştir. Kaynatam ile bildirmiştir ki, efsattan münfek olma [11] tâ ki o kadar öyle ki onunla Mısrî gazaba gelsin ***"Ben Mehdîyim"*** desin o zaman iş tamam olur. *"Ya alırız, ya veririz"* demiştir. Eğer Mısrî

(72a)

Tahammül eylese gittikçe fesadı oturur. Tamam, gazaba gelinceye dek dönmem. Ey Köprü (lü)! Fesadı kaynatama kadar ettirsen ki, dünyayı başatan başa ateşe verse yaksa ben ona sahip çıkamazım. Benim hizmetim

---

[5] Ebced Hesabı ile elde edilen sonuçlar.

[6] ***"Savaş ateşini ne zaman körükleseler Allah onu söndürmüştür. Yeryüzünde bozgunculuğa koşarlar."***

[7] Kayınatam: Kayınpeder

[8] ***"Allah bozguncuları sevmez."*** (Mâide, 64)

[9] Aylar

[10] **Agva:** alâlete en fazla sapan, giden. Sapık

[11] Fesatlık çıkarmaktan uzak kalma

اِنْ عَلَيْكَ اِلاَّ الْبَلاَغُ [12] ayeti ile ameldir. Bana lazım olan tebliğdir. Umurda alakam yoktur. (26 Zi'l-kade Cuma 5833)

Bir hâkim ki, mazluma sahip çıkmaz, zalimi tez bulur. Velâkin bir hâkim ki, hırsız muayyen ola, müddeiye isbat-ı teklif, hırsız hırsızlığı isbatla sabit ile gelmez ki şahit olun deyeler.

Hâsılı, hâkim yaramaz olursa, mazlumun işi Allah Teâlâ'ya kalır.

وَاللّٰهُ لا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ [13] ayet gereğince, halifeyi de sevmez. O halife şeytandır. İmdi Köprülü Mustafa Paşa! [14] Zamanında hırsızlar gümüş eğerli

---

[12] ***"sana düşen sadece tebliğdir."*** **(**Şura, 48) Niyâzî-i Mısrî kuddise sırruhu'l-aziz وَ مَا عَلَيْكَ اِلاَّ الْبَلاَغُ olarak yazmıştır. Onun bu şekilde yazması da manayı fazla değiştirmez.

[13] ***"Allah bozguncuları sevmez."*** (Mâide, 64)

[14] **FAZIL MUSTAFA PAŞA**

(d. 1637, Vezirköprü, Samsun - hyt. 19 Ağustos 1691 Salankamen =Yugoslavya)

1689-91 arasında Osmanlı sadrazamı. Devleti ve orduyu yeniden düzenlemeye çalışmıştır. Köprülü Mehmed Paşa'nın küçük oğlu, Fazıl Ahmed Paşa'nın kardeşidir. Dört yaşında geldiği İstanbul'da iyi bir medrese öğrenimi gördü ve ilmiye sınıfına girdi. Babasının sadrazamlığı sırasında padişahın müteferrikaları arasında yer aldı. Vezirliğe getirilinceye değin zeametle geçindi. Eniştesi Sadrazam Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın salık vermesi üzerine yedinci vezir olarak Divan-ı Hümayun'a alındı (1680). Ertesi yıl altıncı vezir oldu ve Edirne'de kalan Şehzade Ahmed'le Süleyman'ın korunmasıyla görevlendirildi. 1683'te Niğbolu sancakbeyi, aynı zamanda Silistre (Özi) valisi ve Lehistan serdarı oldu.

Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın yerine sadrazamlığa getirilen Kara İbrahim Paşa'y-la anlaşamayınca 1684'te devlet görevlerinden affını istedi. Önce kendisine Azaz ve Kilis sancakları arpalık olarak verilip isteği kabul edildiyse de, Akdeniz'de Venedik baskısı artınca 1684 sonlarında Sakız muhafızlığına atandı. Mart 1686'da Seddülbahir (Çanakkale'de) muhafızı oldu. Eniştesi Sadrazam Siyavuş Paşa'nın çağrısı üzerine, kapıkulu askerlerinin Rumeli'de çıkardıkları karışıklıkları önlemek göreviyle Ekim 1687'de ikinci vezir olarak İstanbul'a gitti.

Ayaklanmaları bastırmasına karşın, daha önce kendisine hakaret ettiği için yakınlık duymadığı IV. Mehmed'e (Avcı) (h.d 1648-87) karşı gelişmeleri önleme çabasına girmedi. Kasım 1687'de IV. Mehmed'in tahttan indirilerek yerine II. Süleyman'ın (h.d 1687-91) geçirilmesinde önemli rol oynadı. Ama kendisinden çekinen yeniçerilerin baskısıyla 1688'de İstanbul'dan uzaklaştırılarak, şubatta Çanakkale, martta Hanya, haziranda Kandiye ve aralıkta da Sakız muhafızlığına atandı.

Bu sırada Mora, Osmanlıların elinden çıkmış, Arnavutluk ve Sırbistan'daki ayaklanmalar genişlemiş, devlet Rumeli'de oldukça zor duruma düşmüştü. II. Süleyman, böyle bir dönemde Şeyhülislam Debbağza-de Mehmed Efendi'nin önerisiyle Fazıl Mustafa Paşa'yı sadrazamlığa getirdi (10 Kasım 1689). Fazıl Mustafa Paşa ilk iş

olarak, özellikle Rumeli'de halkın şikâyetlerine, zaman zaman da ayaklanmalarına yol açan ağır savaş vergilerinin bir bölümünü kaldırdı, bir bölümünü de hafifletti. Yeniçeri ağalığına getirdiği Eğinli Haseki Mehmed Ağa aracılığıyla ocağı düzene koydu. Sadrazamlık kurumunu daha bağımsız kılmak amacıyla güçlerini sınırladığı Kubbe-altı vezirlerinin sayısını da azalttı. Yeniden düzenleyerek güçlendirdiği orduyla Temmuz 1690'da Macaristan seferine çıktı. Vidin, Niş ve Semendire'den sonra Ekim 1690'da Belgrad'ı yeniden ele geçirdi.

Belgrad *Seferi*

Niş kalesi tamir edilip içine kuvvet ve harp levazımı konduktan sonra vezir-i âzam *ordu* erkâniyle ocak ağalarını davet ederek:

"İnşaallah benim maksadım Belgrad fethidir, ne dersiniz?" diye fikirlerini sordu. Ocak ağaları askerin Niş muhasarasında hırpalandığından dolayı faaliyetleri azaldığını, asker, cephane ve mühimmata ihtiyaç olduğunu, Tuna yolları ele geçtikten sonra *Belgrad* üzerine gidilmesini ve muhasara uzayıp kale alınamayacak olursa fena bir durum hasıl olacağını ve bu yıl bu kadarla iktifa edilerek gelecek sene yeni kuvvet ile hareket edilmesini tavsiye ettilerse de vezir-i âzam :

"Allahın inayetiyle fırsat ve nusret bizimdir; ben giderim, isteyen gelsin, gelmeyene cebretmem" diye Yavuz'un *Çaldıran* seferinde yaptığı gibi kesin olarak mukabele edince oradakilerin hiç birisi muhalefet edemeyip:

"Siz bilirsiniz; emrinize imtisal en gideriz ve canla başla çalışırız" diye cevap verdiklerinden harekete karar verilip Fatiha okundu. Fazıl Mustafa Paşa, Osmanlı kuvvetleriyle Tökeli Imre'nin Erdez'deki muvaffakiyetlerini ve düşman başkumandanının esir edildiğini o sırada haber aldığı gibi Fransa ile imparator arasındaki muharebeden dolayı harbe müncer olan durumdan da istifade ile bu mühim fırsatı kaçırmamak istiyordu.

Belgrad üzerine yürünürken *Semendire'nin* düşman elinde bırakılarak geçilmesi doğru olmadığından evvelâ burasının alınmasına karar verildi; *Belgrad'dan Tuna* vasıtasiyle *Semendire'ye* yapılmak istenen yardım muvaffak olamadığından evvelâ *Sukulesi* yakınındaki bir delikten giren bir bölük başı ile arkadaşları ve daha sonra asker tarafından dışkale alınıp onu müteakip muharebe ile içkale işgal olunarak yedi yüz esir alındı (24 zilhicce 1101 / 28 Eylül 1690). Burası da tahkim edilip içine kuvvet konduktan sonra *Semendire* ile *Belgrad* arasındaki *Hisarcık* mevkii alınıp 2 Ekim'de *Belgrad* önüne gelindi, düşman, Osmanlı ordusunu görünce varoşu yakarak iç kaleye çekilip müdafaaya başladı.

Belgrad'ın zaptı

Vezir-i âzam *Belgrad* önüne geldiği gün kaleyi kuşatarak dövmeğe başladı; muhasaranın sekizinci günü (5 muharrem 1102 / 9 Kasım 1690) *Belgrad'ın Sava* nehri tarafında bulunan iç kalesindeki barut mahzenine isabet eden bir kumbara oradaki dört bin kişiyi öldürdüğü sırada vezir-i azamın bulunduğu taraftan açılan asıl kale gedikleri görülünce bizzat kendisinin

"Yürüyün ümmet-i Muhammed" diye bağırması üzerine kaleye karşı yapılan şiddetli hücum diğer muhasara kollarına da sirayet ettiğinden bu suretle az zamanda *Belgrad* düşmüştür. Bu muvaffakiyetten düşman o kadar şaşırmıştı ki Tuna kenarında karşı sahille muvasalayı temin eden on iki gemi içindeki Avusturya kuvvetleri kaçamayarak esir edilmişlerdir. Rivayete göre kalede on altı bin muhafız

ata benzerler. Tehniye[15] ederler. Allah Teâlâ Köprü-zâdeye ömürler versin. Anın eyyâm-ı devletinde[16] zevk edelim diye göğüslerini gererek yürürler. Meşhurdur ki, Küffardan bir taife varmış ki, ehl-i İslâm kimileri galip gelse, esir olmaktan ölmek yeğdir dedikleri gibi ateşe ururlar[17] imiş. Kiminin içinde cümlesi yanar imiş. Köprülü-zâde dahi aklını, amelini, rüşdünü ve ferasetini

---

vardı. Belgrad'ın zaptı üzerine büyük, küçük üçyüz top ele geçmiştir. Yürüyüş esnasında alnından kurşunla vurulup şehit düşen Rumeli beylerbeğisi Arnavud Mustafa Paşa'nın cesedi vezir-i azamın otağı önüne getirilip bizzat vezir-i azamın imametiyle cenaze namazı kılındıktan sonra yine bizzat Fazıl Mustafa Paşa tarafından kanlı elbisesiyle defnedilmiştir.

Belgrad muhasarası esnasında akına sevk edilen Tatar kuvvetleri karşı tarafa *Sirem* sahrasına geçip *Varadin* taraflarına kadar giderek iki binden fazla düşman askerini katlettikleri gibi kalenin zaptından sonra Kalgay Devlet Giray umum Tatar askeriyle *Sava nehrini* geçip *Esek* taraflarına kadar olan yerleri vurup nehirde de bazı gemiler elde etmişlerdir.

Belgrad'ın zaptından sonra hastalığı geçen Selim Giray Han evvelâ *Edirne'ye* gelip sonra da orduya iltihak etmiştir; bu sırada *Sava nehri* kenarındaki *Böğürdelen* (Sabaç) kalesi de elde edilmiştir; daha sonra Bosna beylerbeğisi Topal Hüseyin Paşa kapısı halkı ve eyaleti kuvvetleriyle *Esek* kalesini muhasara edip döğdü ise de yağan yağmurlardan metrisler su ile dolup yaya askeri hareketten kaldığından alınamadı.

Vezir-i azamın bu seferi esnasında daha evvel düşmanın eline geçmiş olan Tuna kenarındaki *Vidin* kalesiyle *Feth-ül-islâm, Hırsova* ve ikisi arasındaki *Şansi adası* — ki ıssız bir ada iken düşman tahkim etmişti — elde edilerek Tuna'nın Güney kıyısındaki yerler tamamen alındı.

Fazıl Mustafa Paşa, *Belgrad* kalesini iyice tamir edip içine yeter derecede asker, mühimmat ve zahire koydu. Kendisinden evvel Selim Giray'ı *İstanbul'a* yolladıktan sonra 15 Kasım'da *Belgrad'dan* hareket etti ve kırk gün sonra *Davudpaşa* sahrasına gelerek hastalığı sebebiyle oraya araba ile gelmiş olan padişah II. Süleyman tarafından kabul edildi ve

"Ben mükâfat etmeğe kadir değilim; Allah Teâlâ iki cihanda yüzünü ak etsin."
iltifatına mazhar oldu.

Haziran 1691'de II. Macaristan seferine çıkan Fazıl Mustafa Paşa Sofya'dayken II. Süleyman öldü ve yerine II. Ahmed geçti (h.d 1691-95). Bu sırada geri çekilmekte olan Avusturya ordusu üzerine saldırıya geçen Fazıl Mustafa Paşa ihtiyatsız davranarak Kırım güçlerinin bulunmadığı bir sırada çarpışmak zorunda kaldı ve Salankamen Savaşı'nda Hakk'a yürüdü.

Fazıl Mustafa Paşa ileri görüşlü bir sadrazamdı. Merkezî yönetimde ve orduda yaptığı düzenlemelerin yanı sıra, ülke içindeki Hıristiyanların yaşam koşullarını iyileştirmek için büyük çaba harcamış, taşrada ayanların güçlenmesini önlemek amacıyla her bölgede Divan-ı Hümayun benzeri meclis-i ayanlar oluşturmuştur.

[15] **Tehniyet**: Tebrik etme, kutlama

[16] Vezirlik günlerinde

[17] atarak

cem edip cümlesiyle re'y etmiştir ki, eğer Mısrî beni Mehdî etmezse, başkasını tayin ederse o mehdiye bende olmaktan ölmek yeğ dir, diye kayın atama

(72b)

bu ateşi yaktırır. Bu kâfiri musallat eyledi. buğatı[18] haramileri deryada ve karada oturdu. Kaynatamı ikad [19] nâr musallat kıldı.

Ey Köprülü! Zalim Deccâl lâinsin, zalim iken ben ana mehdi ismini tesmiye[20] etsem Allah Sübhânehü ve Teâlâ seni mehdi etmez. Zalim nasıl mehdi olur. Eğer Mısrî ben mehdi olurum, halk benim başıma toplansın desin dersen, vallâhü'l azîm, dünyayı cümle harab ve viran etsin, sahip çıkmazım. Allah Teâlâ aciz değildir. Mülkünü bana ısmarlamadı. Bana ancak وَمَا عَلَيْكَ اِلاَّ الْبَلاَغُ demiştir. Tebliğinde kusur etmedim. Kolum kanadım yolundu. Yolunmuş doğana döndüm. Makdurumu [21] bezl[22] ve mechûd[23] eyledim. Sarf eyledim. Onsekiz senedir, kuşağım çözüp yatmadım. Bir tatlı taam yemedim. Bir tatlı su içmedim.

لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ اِلاَّ مِنْ ضَرِيعٍ لاَيُسْمِنُ وَلاَ يُغْنِى مِنْ جُوعٍ [24] Bu kadar seneden beri taamım budur. Suyum hamim[25] ve gussadır.[26] Benim kadar tebliğ etmiş var mıdır. Hak ayan oldu. Yeter şimdiden geri hakka sahip çıkar, hayrolur. (26 Zi'l-kade Cuma 5833)

Bunda bir zaman asker çok idi. Kaç sene ulûfeleri [27] gelmedi. Tamam, İslam askeri bunaldı. Sipahi[28], yeniçeri, cebeci [29] vesâir açlıktan bunaldılar.

---

[18] **Bugat:** (Bâğî. C.) Haksızlık edenler, âsiler, serkeş kimseler

[19] **İkad:** Kuvvetlendirme, sağlam kılma

[20] **Tesmiye:** İsimlendirme. Ad verme.

[21] **Makdur:** Güç. Kuvvet. Kudret. Takdir olunmuş. Allah Teâlâ'nın takdiri. Daha evvelden takdir olunmuş

[22] **Bezl:** Bol. Bol bol verme. Esirgemeden vermek

[23] **Mechud:** (Cehd. den) Çalışmış uğraşmış, didinmiş, cehdetmiş. Kuvvet, kudret, güç

[24] ***"Onlar için kuru bir dikenden başka yiyecek de yoktur. Ne besler ne açlıktan kurtarır."*** Gaşiye, 6-7

[25] **Hamim:** Sıcak ve kızgın su. Yakın hısım, soy sop. Samimi arkadaş.

[26] **Gussa:** Keder. Tasa. Gam. Boğaza takılan yemek. Ağaç, diken

[27] **Ulufe**: Yeniçerilere ve sipahilere dağıtılan maaş. Bir nevi hayvan yemi

[28] **Sipahi:** Ask: Osmanlı askerlik teşkilâtında "Timar" namıyla öşür ve rüsumunu aldıkları araziye mukabil, harp zamanlarında kendi hayvanları ve kanunen götürmeğe mecbur oldukları silâhlı askerlerle birlikte sefere iştirak eden bir sınıf süvari askeri. Bunlar akıncılık, çapulculuk ve karakol hizmetlerini ifa ederler ve düşman karşısında piyadelerin muhafazasını te'min ettikleri gibi, icabında hücum işlerini de yaparlardı.

[29] **Cebeci:** f. Eski Osmanlı İmparatorluğunun ordusunun zırhlı sınıfına mensub nefer.

Küffara ikişer, üçer paraya bir gün akşamdan ırgatlık ederlerdi. Kimseyi döğüp elinden malını almazlardı. Kimsenin evine hırsızlığa girdiğini görmezlerdi. Vaaz ve nasihate

(73a)

Koyun tuza çıkar gibi çıkarlardı. O kadar zaruret çekerler ve hırsızlık etmezlerdi. Bu sefer ne oldu ki hırsız oldular. Vallah'ül azim. Emre imtisalen[30] hırsızlık değildir. Benim kaynatam, 'Filan sen var bu işi işle dediği kimsedir, bu işi eden. Hâsılı bir kimsenin hatırına değerseniz ve zulmederseniz ancak bu vaazı (nasihati) yaz ki, zalim Köprüye i'lâm edin. Kaynatam sipariş ettiği ateşi yaktı. Mısrî bu haberi söyledi diye yazın, gönderin. Ne haber gelirse, ona göre amel edin. Zira bu iş dediklerim kaynatam dediklerinindir. Köprülünün emriyledir. وَالسَّلَامُ عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى [31]

Nasihat

Ey ağalar, beyler, paşalar, İslam askeri! Cümleniz birbirinize imanda ve İslam'da beraber olmanız gerektir ki, birbirlerinizle kardeş olasınız. Kendinizden küçücüğe baba olasınız. Kendinizden büyüğe oğul olasınız. Bir suçluyu getirdikleri zaman o âdemin suçuna bakın kürek ta'ziri[32] mı lazım, hadd[33] mi lazım, adamına göre gerekir. Bazı âdil arz ehli vardır ki, ona **'niçin ettin? Sana düşmezdi'** demek, onu dövmekten etkilidir. Ona ta'zir o kadar yeter. Bazına üç gün, bazısına yedi gün, bazısına dokuz, bazısına daha ziyade otuzdokuzuna dek kırka varmak gerek.

وَتِلْكَ حُدُودُ اللهِ وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ [34] Sen Allah Teâlâ'dan gayretli değilsin. Bütün halktan Allah Teâlâ

(73b)

---

[30] **İmtisalen**: Bağlı olarak, imtisal ederek, uyarak, tâbi olarak.

[31] ***Kurtuluş, hidayete uyanlarındır."*** Tâ-Hâ: 47***"***

[32] **Ta'zir**: Siyaset. Tehdit etmek. Tazim ve tathir. Temizlemek ve hürmet etmek. Lügatta red, icbar, tahkir, te'dib, hak üzere tevkif mânalarına gelen bu tabir, İslâm hukukunda: Hakkında muayyen bir şer'î ceza olmayan suçlardan dolayı ulülemr (hükümdar, padişah) veya vekili tarafından tatbik edilen cezalar hakkında kullanılır bir ıstılahtır.Ta'zirin meşruiyeti; Kitab ile, Sünnet-i Nebeviye ile ve icma-i ümmet ile sabittir.Ta'zir; dövmekle, hapisle, hattâ katil ile olabileceği gibi azarlama, sert lakırdı veya bakış veya herhangi bir tavır ve vaziyet ile de olabilir. Dövmek suretiyle olan ta'zir, otuzdokuz değnekten fazla olamaz. Bir kavle göre para almak suretiyle de ta'zir câizdir.

[33] **Hadd:** Hudut. Çizgi. Sınır. Cürüm. Salahiyyet. Şeriatça verilen ceza. Derece. Son derece. Münteha. İnsana ârız olan şiddet ve titizlik. Def etme. Men etmek. Keskin. Sivri. Sert. Gergin. Man: Üç tasavvurdan ibaret olan kıyas. Ekşi. Tesirli, müessir

[34] ***"Bunlar Allah'ın sınırlarıdır. Kim Allah'ın sınırlarını aşarsa, şüphesiz kendine zulmetmiş olur."*** Talak, 1

gayretlidir. Gayretinden haramın gizlisini aşikâresini haram eyledi. Zinaya ve içki içmeye hadd tayin eyledi. Allah Teâlâ'nın haddinden her kim ziyade ederse o kimse zülmü kendine etmiş olur. O zülüm sonunda kendi başına uğrar. Bir vech ile ki kendinden olduğunu bilmez. Hayrola. (26 Zi'l-kade Cuma 5833)

Bazı münkirler dermiş ki, bizim aşikâre işlediğimizi bilir, gizli olanı bilmez derlermiş. Allah Sübhânehü ve Teâlâ onları tekzib[35] eder.

وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ اَنَّ اللهَ لاَ يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ وَذَلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِى ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ اَرْدَيكُمْ فَاَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ [36] bu tekzib, tekzib-i kavlîdir.[37] Lakin bin seneden sonra ayına gününe muvafık acayip tarihler ile esmâ-i Kur'ân-ı Kerim'in şehadeti isbatı tamdır, şüphe kalmamıştır. Bu isbatı eden الله سْطُور اْلقَلَم نون Allah Sübhânehü ve Teâlâ yemin ederek buyurdu ki, ن وَاْلقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ مَا اَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ[38] hırsız benim kaynatamdır. Lakin fermanlı hırsızdır. Hakkından sizler gelmeye kadir değilsiniz. Allah Teâlâ buyurdu ki;

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ وَمَا اَدْرَيكَ مَا الطَّارِقُ اَلنَّجْمُ الثَّاقِبُ اِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ [39]

Benim kaynatam Tarık tır. Bir Tarık tır ki, اَلنَّجْمُ الثَّاقِبُ ***(karanlığı delen yıldızdır).***cemi elemde olan nüfusun üzerine hafîzdır.[40] Yani

(74a)

Hepsi ona mahkûmlardır. En üstünü ve en alçağı ona itaat ederler. Onun hakkından siz nice gelirsiniz. (siz bile gelemezsiniz)

---

[35] **Tekzib:** yalanlamak, bir işe inanmayıp inkâr etmek, yalan olduğunu söylemek.

[36] ***"Lâkin zannetmiş idiniz ki Allah yaptıklarınızdan bir çoğunu bilmez. İşte rabbınıza beslediğiniz o zannınız sizi helâke sürükledi de hüsrana düşenlerden oldunuz."*** Fussilet, 22- 23

[37] Sözde yalanlama

[38] ***"Nun ve kalem ve ehli kalemin satra dizdikleri ve dizecekleri hakkı için Sen rabbının ni'meti ile mecnun değilsin"*** Kalem, 1-2

[39] ***"Gökyüzüne ve târıka (sabah yıldızına) yemin ederim. Târıkın ne olduğunu nereden bileceksin? (O, karanlığı) delen yıldızdır. Hiç kimse yoktur ki üzerinde bir koruyucu, bir denetleyici bulunmasın."*** Târık, 1-4

[40] **Hafîz:** Esirgeyen. Koruyan. Muhafaza eden. Muhafız **Hâfız:** Alçaltıcı. İnsana haddini bildiren. Rahatta olan

Fasıl

Kur'ân-ı Azîm bütün ehli imanın hem kulağı, hem gözü ve cildidir. Allah Sübhânehü ve Teâlâ bütün gizli ve âşikâre olanı bilir. Bin seneden sonra olacak olayı ayına, gününe uygun tarihleri ile Kur'ân-ı Azîm'e şehâdet ettirir. Bu şehâdeti kabul edin diye ferman eder. Hâkim İslam ehli ise kabul eder. Etmez ise Müslüman değildir. Hadis-i şerifte القرآن شافع و مشفع و ما حل مصدق [41] yani Şefaati kabul ve şikâyeti tasdik olunur. Allah Teâlâ buyurdu ki; كُلَّمَا اَوْقَدُوا نَارًا =2287 [42] kaynatam ibtida geleli لِلْحَرْبِ اَطْفَاهَا اللّٰهُ = 1489 [43] kaynatam sonra geleli وَيَسْعَوْنَ فِى الْاَرْضِ فَسَادًا وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ [44] sonra kaynatam dördüncü olalı. Bu ayet üç tarihli ile şahadet etti. (Hesabı) Verir ki dünkü hırsızlık ateşi yakan kaynatamdır. Başkası değildir. (26 Zi'l-kade Cuma 5833)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ مُنْفَكِّينَ حَتَّى تَاْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ رَسُولٌ مِنَ اللّٰهِ يَتْلُوا صُحُفًا مُطَهَّرَةً فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ [45]

Ayetteki mie (yüz sayı değeri isimler) ve binlik müdgamlar şu şekilde

ذال را تا شين را كاف كاف تا تا تا با يا تا را تا ها ها را تا تا يا با قاف تا =3344 2434 / 10 / 50

Edirne seferine yarın adedi budur. Bu dört ت ت ت ت yı oku. Beyyinem (delilim) budur. Bu gün yazgılarımdır.[46]

---

[41] ***"Kur'ân-ı Kerim şefaatçi ve şifâ vericidir. Şefaati kabul ve şikâyeti tasdik olunur"***

Hz. Ali kerreme'llâhü veche anlatıyor: "Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdular ki:

"Kim Kur'ân'ı okur, ezberler, helâl kıldığı şeyi helâl kabul eder, haram kıldığı şeyi de haram kabûl ederse Allah, o kimseyi cennete koyar. Ayrıca hepsine cehennem şart olmuş bulunan âilesinden on kişiye şefaatçi kılınır." (Tirmizî, Sevâbu'l-Kur'ân 13, 2907 H.)

[42] ***"Savaş ateşini ne zaman körükleseler"*** Mâide, 64

[43] ***"Allah Savaş ateşini söndürmüştür."*** Mâide, 64

[44] ***"Yeryüzünde bozgunculuğa koşarlar. Allah bozguncuları sevmez.""*** Mâide, 64

[45] ***"Apaçık delil kendilerine gelinceye kadar ehl-i kitaptan ve müşriklerden inkârcılar (küfürden) ayrılacak değillerdi. (Bu delil), Allah'tan gelen bir rasüldür, peyderpey tertemiz sahifeler okur. O sahifelerde en doğru hükümler vardır."*** Beyyine, 1-3

[46] Kader, mukadderat

(74b)
İmam Ali radiyallâhü teâla anh buyurdu ki;

801

سمي نبي الله نفسى فدآوه فلاتخذلوه ما نبي وعجلوا

257 2260

فاء لام تا خا ذال لام واو هاء واو عين جيم جيم لام واو اليف ....10 ...170 ....27 2289 yine يا اليف

Kaynatam ibtida geleli oluk ve iki yüzlük dört birlik dört isimler ile 444 257 701 hırsızlık günü bu kadar idi (2289) bu kadardır beyitin manası.

Mısrî سمي نبي الله der anı tahkir etmek sözünü tasdike acele edin. meddâhına nifak eyleme. Hediye göndermeyi terk edin ancak sözünü hak bilmek demek olur. Yine Hz. Ali radiyallâhü teâla anh

اذا بلغ الزمان عقيب صوم ببسم الله فالمهدى harflerin isimlerini ikiyüzlük olanların dışında 2194 91 2289 bu sahihlerin hepsinden sahih (doğru) oldu. Kaynatam küllüli bu gün adedi budur. Bin الف عقيب صوم deki başka bir yön اذا بلغ الزمان عقيب صوم harflerin isimleri değeri ikiyüzsüz olanlar hemziye Hutbe-i Süleyman'a[47] yarın günlerin adedi budur.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الم غُلِبَتِ الرُّومُ فِى اَدْنَى الْاَرْضِ وَهُمْ مِنْ بَعْدِ غَلَبِهِمْ سَيَغْلِبُونَ فِى بِضْعِ سِنِينَ [48]

Bütün isimler hemzeliler ile 2000 1196 3196 bizim Osman öleli tamam bu geceye bu kadar olur. ه س س ه ا ء ا ء ا س =196 bu gün bizim Osman tamam بِضْعِ سِنِينَ dir. Dokuz sene tamamdır. Her üç sene 1065 gündür. Dokuz sene 3195 bu kadar olur. سَيَغْلِبُونَ فِى بِضْعِ سِنِينَ toplamı 2290

(75a)

---

[47] Cuma hutbeleri padişah adına okunduğu ve II. Süleyman dönemi olduğundan.
[48] ***"Elif, Lam, Mim. Rum mağlûb oldu Arzın yakınında, maamafih onlar bu mağlûbiyyetlerinin arkasından bir kaç sene içinde muhakkak galebe edecekler bir kaç yıl içinde"*** Rum, 1-4

Kaynatam müfsid ibtida küllüli bu gün adedi budur. Allah Teâlâ buyurdu ki; فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِى فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ [49] zat isimsiz=702, değeri ikiyüzsüz 761 ta فاقين tamam dördüncü olalı dünkü tahikikde bu kadar eder. Bu kadardır. Ruh nefh olduğuna zerre kadar şüphe kalmadı. Köprünün inkarı mekâbire kuru inattır. O kadar Mısriye inanmış yok iken yine tecahül[50] edip Kösec[51] sipahi inkâr ettirdi. Başka bir yönden فَإِذَا سَوَّيْتُهُ =702 kaynatamı dördüncü kere ispat ile olalı bu gün aded budur.سَوَّيْتُهُ = 702 Ey Köprü irade harf …. ziyade olmaz. Yani bu aded olduğu güne müsavi bulunduğu tesviyedir. Bu tesviyeyi [52] gördüğünde mümin olanlar kabul ederler. Etmeyen kendi bilir. (28 Zi'l-kâde Pazar 5825)

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ اِذَا جَاءَ نَصْرُ اللهِ وَالْفَتْحُ وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِى دِينِ اللهِ اَفْوَاجًا فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ اِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا [53]

Değeri ikiyüzsüz zat isimler= 2286 olalı yarın yarın aded budur. فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ اِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا زال را تا تا خا يا يا را با با تا غين را نون نون نون تا واو واو الف = 3050/3052

Köprüzâde ihtifa[54] edeli bu gün adedi budur. Fetha illet-i eza= 702 budur. Kaynatam ihtifa dört kere ihtifa her bilindikçe bir dahi oldu. Yoluna inanaydı diye. Mısrî ise dünya halkını şahitler getirse inanmak ihtimali olmadığından dördüncü kere olduğuna beş kere……[55]

Şuhudu adul [56] getirdi. Sonra olalı bugün aded اِذَا = 702 budur. bir isbâtı

---

[49] ***"Onu tamamlayıp, içine de ruhumdan üfürdüğüm zaman, derhal ona secdeye kapanın!"*** Sâd, 72

[50] **Tecâhül:** bilmezlikten gelme,. Bilmiyormuş gibi yapma.

[51] Köse

[52] **Tesviye:** düzleme, canlıların âzâlarını güzel, düzgün ve tertipli yaratma.

[53] "***Allah'ın yardımı ve fetih geldiğinde, insanları bölük, bölük Allah'ın dinine girerlerken gördüğünde. Rabbini öğerek tesbih et, O'ndan bağışlanmanı dile, çünkü O, tevbeleri çok kabul edendir."*** Nasr, 1-3

[54] **İhtifa:** Gizlenme. Saklanma.

[55] Buradan sonra sayfalar eksiktir. Bu kalan kısım (Köprülüzade Mustafa Paşa'ya Gönderilen Mektup / Muhammed b. Ali el-Malati Niyazi Mısri 894.35 Süleymaniye Kütüphanesi- Hacı Mahmud Efendi – 003346)

[56] Adil şahidler

702 = الف سين واو واو يى يى هى [57] فَاِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِى فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ dahi işte bu tesviyede ruh nefh[58] olunduğu ayetle sabittir. Bu ayeti bir kere de başka bir vecihle gelmiş idi. Onda راء جيم bile alınırdı dememiş idim. Bu kerre zamime[59] yoktur. Bilâ-zam ve bilâ-te'vil bi-şey'i tahakkuk üzeredir. Biri ihtifâ-i Köprü'ye, biri kaynataya sure-i şerifenin mietinden (yüz sayılı harflerden) maadası (diğerleri) esmâ-i elfiye[60] olmak üzere Mısrî adedi üzerindedir. Mısrî dahi, 350 dir. Bu iki tarihlerin tesviyesi fethi mutlaktır. Bir fetihdir nâm ve şânı belirmez. Zira mutlaktır hele bil, aslı asla müncerdir, mev'ud[61] değildir. Bizim Hakk'la veresiye[62] pazarımız yoktur. Pazarımızdan razıyız. Köprü ne derse desin. 5 Zi'l-kaade 6522 evâhiru Enâm

بسم الله الرحمن الرحيم

يوم يأتى آية الحسين بطلوع   يَوْمَ يَاْتِى بَعْضُ اٰيَاتِ

اسمائها موافقة باسميهما   رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا

يغرب الايمان الاول ما عدا   اِيمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ

الماتين في قوله تعلى   مِنْ قَبْلُ اَوْ كَسَبَتْ فِى

بَعْضُ اٰيَاتِ رَبِّكَ   اِيمَانِهَا خَيْرًا قُلِ انْتَظِرُوا

وكذالك ايمانها ما عدا المأتين   اِنَّا مُنْتَظِرُونَ و مع

وكذالك قا المدغمة مع اسمه   اسمى المدغمتين حسين

118

128= وكذالك خَيْرًا zam olunca خا حاء واو الف همزية olur $\frac{10}{108}$ انْتَظِرُوا خَيْرًا

---

57 ***"Onu tamamlayıp, içine de ruhumdan üfürdüğüm zaman, derhal ona secdeye kapanın!"*** Sâd, 72

58 **Nefh:** Rüzgâr esmek. Güzel kokunun yayılması. Kokmak. Vurmak. Def'etmek, kovmak. Vuruşmak, kat'etmek

59 **Zamime:** Ek, ilâve. Artırma, katma, ekleme.

60 Bin sayı değerli isimler

61 **Mev'ud:** Söz verilmiş. Vaadedilmiş. Vâdeli. Vadesi muayyen ve mukadder olan. Evvelden takdir olunmu

62 **Veresiye:** *zarf* 1 . Karşılığı sonra ödenmek üzere: 2. Mecaz Özensiz, gönülsüz, önem vermeden.

Hüseyin adedi hasıl olur. 88 / 30 / ——— / 118 İkiyüzlü isimlerden diğeri ile Hasan hasıl olur.

المنتظرين / ی ی ی فِى انتظروا / 30 bu ayet şehadet eder ki, (حسن) (حسين)Hasan ve Hüseyin hak nebi olduklarına inanmayanın evvelki imanı menfaat vermeye. Tâ ki bunlara iman getirinceye imanlarının kendilere menfaatı olmaya.

بَعْضُ اٰيَاتِ رَبِّكَ adedi (حسين)Hüseyin adedi buna şahiddir. Tarihler bunların hak nebi olduklarına şahid-i adildir.

Ey Kavmi Vânî! Haberim yoktur.(deme) Dört semâvî kitap menfaat vermez. İmanı menfaat vermeyince menfaat nerede olur. (Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin) Hatemiyetine mâni olur derlerse, mani değildir. Belki daha kuvvet verir, Allah Teâlâ buyurdu ki;

وَمَثَلُهُمْ فِى الْاِنْجِيلِ كَزَرْعٍ اَخْرَجَ شَطْئَهُ فَاٰزَرَهُ ***"onların İncil'deki meselleri (vasıfları) ise bir ekin gibidir ki, filizini çıkarmış, sonra onu kuvvetlendirmiş,*** [63] (حسن) (حسين) Hasan ve Hüseyin (شَطْأً زَرْعٍ)

محمد صلى الله تعلى عليه و سلم و عليهما اجميعن

(حسن) (حسين) kendi cüzleridir. Zirât-ı şad'i[64] aslına (başağa=Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem) kuvvet olur ve mani olmaz. Hususiyle kendilerine iman getirenlere va'di kerim vardır.

فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوٰى عَلٰى سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ ***sonra da sakları üzerine yükselmiş (istikamet almış) ekincilerin hoşlarına gidiyor, onlar ile kâfirleri öfkelendirmek için."*** [65] وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَاَجْرًا عَظِيمًا ***"Allah Teâlâ, onlardan imân edip sâlih sâlih amellerde bulunmuşlar için bir mağfiret ve pek büyük bir mükâfaat vaad buyurmuştur."*** [66]

Ey Kavmi Vânî! يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ[67] mehdine nazar edin لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ[68] zemmine

---

[63] Fetih, 29
[64] Filizlerin ziraatı
[65] Fetih, 29
[66] Fetih, 29
[67] ***"ekincilerin hoşlarına gidiyor"***
[68] ***"onlar ile kâfirleri öfkelendirmek için."***

dahi nazar eden öfkeye düşen kâfirler cemaatinden olmuş olur. Cami-i Sağir isimli hadis kitabında

البشير النذير على ان نبوة الاولاد لا تنافى في الختمية Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdu ki; لو عاش ابراهيم لكان مصديقا نبيا ***"Eğer o yaşasaydı nebi olurdu" şeklinde haberler rivayet edilmektedir.***

Buhari, İbn Ebi Evfa'nın şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Hz. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemden sonra bir nebinin gelmesi mukadder olsaydı, oğlu yaşardı, ama ondan sonra nebi yoktur"[69] 656 Zi'lkâde

Mesâbih isimli kitabın hadislerinde Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdu ki;

ستة لعنتهم و لعنهم الله و كل نبي مجاب الزائد في كتاب الله و المكذب بقدر الله و المتسلط بالجبروت ليعز من اذل الله و يذل من اعز الله و المستحل لحرم الله و المستحل من عترتى ما حرم الله و التارك لسنتى

Beyhâki Aişe radiyallahü anhaden senediyle beraber Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem şöyle buyurduğu rivayet eder:

"Şu altı kişiye, Allah Teâlâ ve duası makbul olan nebiler lanet etmiştir:

1-Allah Teâlâ'nın kitabına ilavede bulunan,

2-Allah Teâlâ'nın kaderini yalanlayan,

3-Zorla musallat olarak Allah Teâlâ'nın aziz kıldığı kimseyi zelil, zelil kıldığını da aziz eden,

4-Allah Teâlâ'nın haramlarını helal kılan,

5-Allah Teâlâ'nın yakınlaşmasını haram kıldığı helal kılan,

6-Sünnetimi terk eden." [70]

Yezid melundur, İmam Hasan aleyhisselâm müstahildir. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin lanet ettiğine biz dahi lanet ederiz. Her yezide

---

[69] Buhârî, Edeb, 109; İbn Mâce, Cenaiz, 27; Ahmed b. Hanbel, *Müsned,* III/133.

[70] Camiu's Sağir:4660; Daifu'l Sağir: 3248; Tahricu'l Mişkat: 1095; Tahricu's Süne: 44; Feyzu'l Kadir: 4/96. Taberani Evsat: 11/398; Müstedrek: 1/36; 4/90.

lanet etmezse yeziddir. Allah Teâlâ helal edenlere lanet etsin.[71]

---

[71] Hadis kitapları telif edilmeye başlanıldığında çok sıkça karşılaşılan uydurma rivayetler son dönemlere doğru azalma göstermiştir. Lakin keşf ehli gibi (Niyâzî-i Mısrî kuddise sırruhu'l-aziz) bazı şeylerde ısrar etmeleri, mesela Hasaneyn'in nübüvveti gibi durumlar, aslında ehl-i beytin uğradığı eziyetteki, günahkârların haddini aşmasıdır ki, insanların vicdanı tahammül seviyesinde dahi kalamamış akidede ifrada gitme halini almıştır. Fakat görülen bu ifrat mesabesinde olan akideler dinin yıkıma sebebiyet vermesinden çok kuvvetlenmesi yönünde etkili olması da ayrı bir garip durumuda meydana getirmiştir.

Neticede, Hadislerin uydurulması ile mücadele edenler sonunda hadisleri inkar etmeye, hadisleri savunmada ileri gidenlerde uydurulan hadisleri kabullenmede ileri gitmişlerdir. Bu durum aslında ifrat ve tefrit arasında İslâmın kudretini artırmıştır. Çünkü insanların nefislerinin bir konuda aşırıya gitmesinde ilâhî yönün kuvvetinden daha fazla etkili olduğu görülmüştür. Mesela, hayalinde din adına oluşan fikir, Kur'ân-ı Kerim ve sahih hadisten daha kavi olmuştur. Çünkü her insanın anlayışı kadar ifade tarzına ulaşan hadisler bile Kur'ân-ı Kerim'den daha fazla etkili olması psikolojik bir nedendir. Bu türlü anlayışlar içerisinde dinin kuvvetlenmesi genellikle inancın ulaşılmaz burçlarındaki umdelerin anlayışlara düşen akslerinin şualarından başka bir şeyde olmamıştır.

Kim demiş haram nedir bilmez Hayyam?
Ben haramı helâlı karıştırmam:
Seninle içilen şarap helaldir,
Sensiz içtiğimiz su bile haram.

[Mevzu (Uydurma) Rivayetler

Mevzu: Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem aleyhine yalan olarak uydurulmuş hadistir.

Hükmü: Reddedilmesidir. Böyle bir rivayeti ancak ondan sakındırmak maksadıyla uydurma olduğu açıklanarak zikretmek caiz olur. Çünkü Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Her kim yalan olduğunu gördüğü bir hadisi benden diye naklederse o, yalan söyleyenlerden birisidir." (Muslim)

Hadisin uydurma olduğu bir kaç yolla bilinebilir. Bazıları:

1- Hadisi uyduranın bunu itiraf etmesi

2- **Hadisin akla aykırı olması. Mesela, iki çelişkili hususu birarada sözkonusu etmesi, imkânsız bir şeyin varlığını dile getirmesi yahut vacip (var olması zorunlu) bir şeyin varlığına aykırı ifadeler taşıması ve benzeri hususlara aykırılığı.**

3- Dinde kesin olarak bilinen hususlara muhalif olması. Mesela İslam'ın rükünlerinden birisini kaldırması, faizi ya da benzer bir hükmü helal kılması yahut kıyametin kopacağı zamanı tayin etmesi yahut **Muhammed Sallallahu aleyhi vesellem'den sonra bir nebi gönderilmesinin mümkün olduğunu ifade etmesi ve buna benzer hususlar ihtiva etmesi.**

Uydurma hadisler pek çoktur.

Sünneti savunmak ve ümmeti sakındırmak amacıyla mevzu hadisler ile ilgili gerekli bilgileri vermek üzere hadis âlimleri pekçok eser telif etmişlerdir. Mesela:

Hâsılı, İmam Hasan ve İmam Hüseyin aleyhimesselâmın hak rasül olduklarını inkâr edenler bunların kanını helal kabul edenler yeziddir. Allah Teâlâ helal edenlere lanet etsin.

İmam Hasan ve İmam Hüseyin salavatullahi ve selamuhu aleyhima va afdalu's-Salavati ala ceddihima Muhammedin hatemi'n-nebiyyin, sallallâhü teâla aleyhi ve sellem ve ala cemî-il-enbiya'i ve'l-mürselin velhamdülillâhi rabbil âlemin.

Ey Münkir! Senin inkârına sebeb İmam Âzam rahmetullâhi aleyh bu

---

1-İbnu'l-Cevzî (vefatı 597 H.)'nin el-Mevzuâtu'l-Kübrâ adlı eseri. Fakat bütün mevzu hadisleri toplamadığı gibi mevzu olmayan hadisleri de mevzu göstermiştir.

2- Şevkânî (vefatı 1250 h.) el-Fevâidu'l-Mecmûa fi'l-Ahadîsi'l-Mevzûa. Mevzu olmayan hadisleri mevzu diye göstermek suretiyle bir çeşit gevşeklik göstermiştir.

3- İbn Arrak (vefatı 963 h.) Tenzihu'ş-Şeria el-Merfua ani'l-Ahbari'ş-Şenia el-Mevdua. Bu hususta yazılmış en kapsamlı kitaptır.

Hadis uyduranlar pek çoktur. Onların ünlü büyüklerinden bazıları:

İshak b. Necîh el-Malatî, Me'nun b. Ahmed el-Herevî, Muhammed b. es-Saib el-Kelbî, el-Muğire b. Said el-Kûfî, Mukatil b. Ebi Süleyman, el-Vâkidî, İbn Ebi Yahya.

Hadis uyduranlar çeşit çeşittir.

1- Müslümanların akidesini ifsad etmek, İslâmı bozmak, hükümlerini değiştirmek isteyen zındıklar: Ebu Cafer el-Mansur'un öldürdüğü Muhammed b. Said el-Maslûb (haça gerilerek öldürülen) gibi. Bu Enes'den Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme merfû' diye şöyle bir hadis uydurmuştur:

"Ben peygamberlerin sonuncusuyum. Allah Teâlâ'nın dilemesi müstesnâ. Benden sonra nebi gelmeyecektir." (Bu hadis

Abdu'l-Kerim b. Ebi'l-Avcâ' da bu kabildendir. Bunu da Abbasî emîrlerinden birisi Basra'da öldürmüş ve öldürüleceği vakit şunları söylemiştir: **"Ben aranızda haramı helal, helali de haram kıldığım dört bin hadis uydurdum."**

2- Halife ve emirlere yakınlaşmak isteyenler.

3- Avama yakınlaşarak gözlerine girmek isteyenler. Bunlar avamı teşvik yahut korkutmak ya da mal yahut mevki elde etmek amacıyla garip şeyleri zikrederlerdi. Mescidlerde, toplantılarda dehşete düşülecek şekilde garip şeyler anlatan kıssacılar bu kabildendir.

4- Dinî hamaset sahipleri de İslâm'ın faziletli gördüğü işler, bununla alakalı hususlar, dünyaya karşı zâhid davranmak ve buna benzer hadisler uydurmuşlardır. Maksatları ise insanların dine yönelmelerini, dünyaya karşı da zahid olmalarını sağlamaktır. Merv kadısı Ebu Asme Nuh b. Ebi Meryem gibi. Bu tek tek Kur'ân surelerinin faziletleri hakkında bir hadis uydurmuş ve şöyle demiştir: **"İnsanların Kur'ân'dan yüz çevirdiklerini Ebu Hanife'nin fıkhıyla, İbn İshak'ın Meğazisiyle uğraştıklarını gördüm."** Bu sözleriyle, bu hadisi bundan dolayı vazettiğini (uydurduğunu) söylemektedir.

5- Bir mezhep, bir tarikat, bir şehir, bir önder ya da bir kabileye taassubla bağlanarak, taassubla bağlandığı şeyin faziletlerine ve onların övülmesine dair hadisler uydurmuşlardır.] (Muhammed Salih el-Useymîn, Hadis Usûlüne Giriş, s. 14)

sözüdür. ولم يلعن يزيدا بعد موت ***"Yezide ölümünden sonra lanet olmaz"*** ancak Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin lanet ettiğine bizde lanet ederiz. İmam-ı âzamın kelâmı ile Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin hadisi bir konuda cem olsa, birbirine muhalif olsa hangisine tâbi olmak gerekir? Hadise tâbi olmak farzdır. Zira müçtehide hata etmek olur. Fakat Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem vahy ile söyler. Hata eylemez hali ondadır. İmam Âzamın yezide lanet etmeyin dediği gerçi hata ile değil idi, medâr [72] idi. Yezîdiler (Emeviler) kuvvetli idi. Şerlerinden sıyanet[73] ile dedi. Mudâra[74] haktır, neylesin. Onlara kadı olmayı da kabul etmedi. Hapiste can verdi. rahmetullâhi aleyh rahmeten vâsia.

Ey Münkir! Eğer inkârın garz[75] ile olmasa, insaf ile olaydı, hak gün gibi zuhur ettiğinde canla kabul ederdin. Lakin sizin inkârınız haset ve inat inkârıdır. Ona çare yoktur, kabul etmezsiniz. وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللّٰهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ ***"Bir kimseye Allah nûr vermemişse, artık o kimsenin aydınlıktan nasibi yoktur."*** [76]

Allah Teâlâ o kişiye rahmet etsin ki, bu meclisi yaza vardığı meclislerde ulemaya göstere, muttasıf olanlar çoktur, kabul ederler.

Yunus suresinde قُلْ بِفَضْلِ اللّٰهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذٰلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ***"De ki: Ancak Allah'ın lütfu ve rahmetiyle, işte bunlarla sevinsinler. Bu, onların (dünya malı olarak) topladıklarından daha hayırlıdır."*** [77] ل ب ف ا ء / 118 قُلْ بِفَضْلِ اللّٰهِ

da ayetinin kalan kısmının tekrar etmeyen harfleri 118 dir. Hasan (حسن :118) sayısı hâsıl olur. وَبِرَحْمَتِهِ esmâ-i rahmet budur. ى م ح ى / 128 Hüseyin (حسين:128) adedi olur. Şimdi Kur'ân-ı âzim bunlar ile mesrur olun ki, size

---

[72] **Medar:** Sebeb, vesile.

[73] **Sıyanet:** Koruma veya korunma. Himaye veya muhafaza.

[74] **Müdara:** Dost gibi görünme. Yüze gülme. Başkalarının fikirlerine uyarcasına hareket etmek. Sulh ve salâh üzere bulunmak. (Meşru bir surette ve iyi bir netice için yapılan müdârâ memduhtur. Fena bir netice için ise, kötüdür; İslâmlığa yakışmaz, İslâm onu men'eder.) (Bak: Mümaşat)

[75] **Garz:** Doldurmak. Noksan etmek, noksanlaştırmak

[76] Nur, 40

[77] Yunus, 58

cemî maldan ve ilimden bunlara iman hayırlıdır, dediği bunlara ta’zime kâfidir. Mısrî’nin itikadı

اشهد ان لا اله ا الله واشهد ان محمدًا رسول الله و اشهد ان الحسن و الحسين سبطاه رسولانِ من
رسول الله صلوات الله و سلامه عليهما افضل الصلوات رسولانِ من رسول الله صلوات الله على
جدهما محمد خاتم النبيين صلى الله تعلى عليه و سلم و على جميع الانبياء و المرسلين و آلهم و
صحبهم اجمعين و الحمد لله رب العالمين

“Eşhedu en lailahe illallah ve eşhedu enne Muhammeden resulullah, ve eşhedu enne'l-Hasene va'l-Huseyne sibtahu, resûlâni min resulillahi salavatullahi ve selamuhu aleyhima va afdalu's-Salavati resûlâni min resulillahi salavatullahi ala ceddihima Muhammedin hatemi'n-nebiyyin, sallallâhü teâla aleyhi ve sellem ve ala cemî-il-enbiya'i ve'l-mürselin ve âlihim ve sahbihim ecmeîn velhamdü lillâhi rabbil âlemin” [78]

Mısrînin hali Ankâ-i Mu’ribde şöyledir.

وهو من العرب لا من العجم ادوم الون اصهب اقرب من المطول منه الى القصر كانه البدر الازهر
اسمه عبد الله وهو اسم كل عبد الله الى قوله مرضي القول مشكور الفعل وهذا هو فاعلم عيسى بن
مريم عليه السلام فالتحق باصحابه و تميز في اترابه والتجت القرون بظهور السر المصون الى آخر ذكره
رضى الله عليه عنه فنظروا شهادة العنقاء فى حقه بقوله مرضيّ القول مشكورا و له الحمد

Ankâ’nın şahâdeti ile Mısrî razı olunmuş söz ve şükür edilmiş fiildedir. Kavmi Vâni katında münkir olduğu gam değildir. Zira onlar âdem değildirler, yeziddirler. Allah Teâlâ’nın laneti üzerlerine olsun.

Muhammed Niyâzî-i Mısrî
kaddese’llâhü sırrahu’l azîz

---

[78] ***“Allah Teâlâ'dan başka ilah olmadığına, Muhammed'in Allah Teâlâ'nın elçisi olduğuna, Hasan'la Hüseyin'in, O'nun torunları ve Allah Teâlâ'nın nebilerinden iki nebi olduklarına şehadet ederim. Allah Teâlâ'nın salât ve selamı her ikisine, salâtların en efdali iki rasulün dedeleri olan Nebilerin Hatemi Muhammmed sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimiz'e, bütün nebilere ve resullere olsun. Âline ve ashabına da olsun. Elhamdülillâhi rabbil âlemin”***